

VŠĮ KARTENOS PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRO VIDAUS KONTROLĖS POLITIKA

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. VŠĮ Kartenos pirminės priežiūros centro vidaus kontrolės politika (toliau- Politika) – VŠĮ Kartenos pirminės priežiūros centro (toliau-Centras) veiklos sričių vidaus kontrolės tvarkos aprašų, taisyklių ir kitų dokumentų, skirtų vidaus kontrolei centre sukurti ir įgyvendinti, visuma.
2. Politika parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 1K-195 „Dėl vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje“ patvirtintu Vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje tvarkos aprašu, atsižvelgiant į centro veiklos pobūdį bei ypatumus, veiklos riziką, organizacinę struktūrą, personalo išteklius, apskaitos ir informacinę sistemą, turto apsaugos sistemą, kitus veiklos kontrolės poreikio vertinimus.
3. Politika reglamentuoja tik pagrindines nuostatas dėl vidaus kontrolės, o aktualūs vidaus kontrolės procesai, kompetencijos, atsakingi asmenys, vidaus kontrolės procedūros detalizuojami atskiruose centro vidaus teisės aktuose.
4. Pagrindinių centro veiklą reglamentuojančių teisės aktų sąrašas išdėstytas Politikos priede.

II SKYRIUS

VIDAUS KONTROLĖ

5. Vidaus kontrolė- centro rizikos valdymui sukurta kontrolės sistema, padedanti užtikrinti, kad centras:
 - laikytųsi teisės aktų, reglamentuojančių centro veiklą, reikalavimų;
 - saugotų turtą nuo sukčiavimo, iššvaistymo, pasisavinimo, neteisėto valdymo, Naudojimo ir disponavimo juo ar kitų neteisėtų veikų;
 - vykdytų veiklą laikydamasis patikimo finansų valdymo principo, grindžiamo:
 - ekonomišku, kuris suprantamas kaip minimalus išteklių panaudojimas
 - ekonomišku, kuris suprantamas kaip minimalus išteklių panaudojimas Užtikrinant vykdomos veiklos kokybę;
 - efektyvumu, kuris suprantamas kaip geriausias naudojamų išteklių ir vykdomos veiklos (kiekio, kokybės ir laiko požiūriu) santykis;
 - rezultatyvumu, kuris suprantamas kaip nustatytų veiklos tikslų ir planuotų
 - rezultatų pasiekimo lygis;

- teiktų patikimą, aktualią, išsamią ir teisingą informaciją apie savo finansinę ir kitą veiklą.
6. Centro rizika- tikimybė, kad dėl centro rizikos veiksnių centro veiklos tikslai nebus įgyvendinti netinkamai ir dėl to centras gali patirti nuostolių.
 7. Centro rizikos valdymas- centro rizikos veiksnių nustatymas, analizė ir priemonių, kurios sumažintų arba pašalintų neigiamą poveikį įstaigos veiklai, parinkimas.

III SKYRIUS

VIDAUS KONTROLĖS PRINCIPAI

8. Vidaus kontrolė įstaigoje įgyvendinama laikantis šių principų:
 - tinkamumo- vidaus kontrolė pirmiausia turi būti įgyvendinama tose centro veiklos srityse, kuriose susiduriama su didžiausia rizika;
 - efektyvumo- vidaus kontrolės įgyvendinimo sąnaudos neturi viršyti dėl atliekamos vidaus kontrolės gaunamos naudos;
 - rezultatyvumo- turi būti pasiekti vidaus kontrolės tikslai;
 - optimalumo- vidaus kontrolė turi būti proporcinga rizikai ir neperteklinė;
 - dinamiškumo- vidaus kontrolė turi būti nuolat tobulinama, atsižvelgiant į pasikeitusias centro veiklos sąlygas;
 - nenutrūkstamo funkcionavimo- vidaus kontrolė turi būti įgyvendinama nuolat.

IV skyrius

VIDAUS KONTROLĖS ELEMENTAI

9. Vidaus kontrolė centre įgyvendinama apimant šiuos vidaus kontrolės elementus:
 - kontrolės aplinką;
 - rizikos vertinimą;
 - kontrolės veiklą;
 - informavimą ir komunikaciją;
 - stebėseną.

V SKYRIUS

KONTROLĖS APLINKA

10. Kontrolės aplinka- tai aplinka, kurioje vykdoma centro veikla ir funkcionuoja vidaus kontrolės sistema.
11. Kontrolės aplinka turi skatinti kiekvieną darbuotoją laikytis nustatytų taisyklių, pabrėžiant vidaus kontrolės svarbą bei kiekvieno darbuotojo svarbą ir vietą vidaus kontrolės procese.
12. Kontrolės aplinką apibūdina šie principai:
 - profesinio elgesio principai ir taisyklės- centro direktorius ir darbuotojai laikosi profesinio elgesio principų ir taisyklių, vengia viešųjų ir privačių interesų konflikto, centro direktorius formuoja teigiamą darbuotojų požiūrį į vidaus kontrolę (centro darbo tvarkos taisyklės, Viešųjų pirkimų organizavimo taisyklės, Rekomendacijos susidūrus su korupcinio pobūdžio veika ir pan.);
 - kompetencija- centro siekis, kad darbuotojai turėtų tinkamą kvalifikaciją, pakankamai patirties ir reikiamų įgūdžių savo funkcijoms atlikti, pareigoms įgyvendinti ir atsakomybei už vidaus kontrolę suprasti;

- valdymo filosofija ir vadovavimo stilius- centro direktorius palaiko vidaus kontrolę nustato politiką, procedūras ir formuoja praktiką, skatinančią ir motyvuojančią darbuotojus siekti geriausių veiklos rezultatų, prižiūri, kaip įgyvendinama vidaus kontrolė (darbuotojai motyvuojami priemonėmis numatytomis įstaigos darbo tvarkos taisyklėse ir darbo apmokėjimo sistemoje);
- organizacinė struktūra- centro patvirtinta organizacinė struktūra, kurioje nustatomas pavaldumas ir atskaitingumas, pareigos vykdant centro veiklą ir įgyvendinant vidaus kontrolę. Organizacinė struktūra detalizuojama centro įstatuose, centro pareigybių sąrašė, pareigybių aprašymuose ir kituose dokumentuose;
- personalo valdymo politika ir praktika- centre formuojama tokia personalo politika, kuri skatintų pritraukti, ugdyti ir išlaikyti kompetentingus darbuotojus, taikomos prevencinės priemonės, skirtos darbingumui, sveikatai ir gyvybei darbe išsaugoti (Darbuotojų saugos ir sveikatos, priešgaisrinės saugos instrukcijos).

VI SKYRIUS

RIZIKOS VERTINIMAS

13. Rizikos vertinimas-neigiamas įtakos centro veiklai galinčių turėti aplinkybių nustatymas ir analizė.
14. Rizikos vertinimą apibūdina šie principai:
 - rizikos veiksnių nustatymas-nustatomi galimi rizikos veiksniai (įskaitant korupcijos riziką), turintis centro tikslų siekimui. Taip pat nustatomi ir įvertinami pokyčiai, galintys reikšmingai paveikti vidaus kontrolę centre (išorės aplinkos (teisinio reguliavimo, ekonominių, fizinių veiksnių) pokyčių vertinimas, centro misijos , organizacinės struktūros ir kitų pokyčių vertinimas). Centro strateginio planavimo dokumentuose aiškiai išskirti veiklos tikslai padeda tinkamai nustatyti ir įvertinti su jais susijusius rizikos veiksnius. Rizikai nustatyti sudaromas rizikos veiksnių sąrašas;
 - rizikos veiksnių analizė- įvertinamas rizikos veiksnių reikšmingumas ir jų pasireiškimo tikimybė bei poveikis veiklai. Atliekant rizikos veiksnių analizę rizikos veiksniai sugrupuojami pagal jų svarbą centro veiklai;
 - toleruojamos rizikos nustatymas- nustatoma toleruojama rizika, kurios valdyti nėra poreikio ar galimybės (gali būti toleruojama nereikšminga rizika, kurios pasireiškimo tikimybė maža, o priemonių rizikai mažinti sąnaudos yra didelės);
 - reagavimo į riziką numatymas- priimami sprendimai dėl reagavimo į reikšmingą riziką, kurios pasireiškimo tikimybė didelė (numatomos priemonės rizikai mažinti iki toleruojamos rizikos). Galimi reagavimo į riziką būdai:
 - rizikos mažinimas- veiksmai, kuriais siekiama sumažinti rizikos pasireiškimo tikimybę ir (ar) poveikį veiklai iki toleruojamos rizikos. Rizika mažinama nustatant papildomas kontrolės priemones (tobulinant veiklos sričių procesus). Prireikus parengiamas rizikos valdymo planas numatant jame rizikos mažinimo priemones, jų įgyvendinimo terminus ir atsakingus už priemonių įgyvendinimą darbuotojus.
 - rizikos perdavimas- rizikos perdavimas trečiosioms šalims (pvz. draudžiant ar perkant tam tikras paslaugas);
 - rizikos toleravimas- rizikos prisiėmimas, kai rizikos pasireiškimo tikimybė ir poveikis veiklai neviršija nustatytos toleruojamos rizikos ir nesiima jokių veiksmų rizikai mažinti;
 - rizikos vengimas- centro veiklos (ar jos dalies) nutraukimas, kai rizikos valdymo priemonėmis neįmanoma sumažinti veiklos rizikos iki toleruojamos rizikos.

15. Atsižvelgiant į nuolat kintančias centro ekonomines, reguliavimo ir veiklos sąlygas, rizikos vertinimas turi būti atliekamas nuolat ir (arba) periodiškai.
16. Centro vadovaujamas pareigas einantys darbuotojai yra atsakingi už rizikos valdymo procesą savo vadovaujamos srityse ir privalo imtis priemonių rizikai sumažinti nustatant papildomas kontrolės priemones (tobulinant veiklos sričių procesus) .

VII SKYRIUS

KONTROLĖS VEIKLA

17. Kontrolės veikla- tai centro veikla, kuria siekiama sumažinti neigiamą rizikos veiksnių poveikį centrui ir kuri apima įgaliojimų, leidimų suteikimą, funkcijų atskyrimą, prieigos prie turto ir dokumentų kontrolę, veiklos ir rezultatų peržiūrą, veiklos priežiūrą ir kitų centro direktoriaus nustatytų reikalavimų laikymąsi.
18. Kontrolės veiklą apibūdina šie principai:
 - kontrolės priemonių parinkimas ir tobulinimas- parenkamos ir tobulinamos riziką iki toleruojamos rizikos mažinančios kontrolės priemonės:
 - įgaliojimų, leidimų suteikimas- užtikrinama, kad būtų atliekamos tik centro direktoriaus nustatytos procedūros;
 - prieigos kontrolė- užtikrinama, kad turto ir dokumentais naudosis įgalioti (paskirti) asmenys ir kad turtas ir dokumentai bus apsaugoti nuo neteisėtų veikų;
 - funkcijų atskyrimas- centro uždaviniai ir funkcijos priskiriami atitinkamoms darbuotojų pareigybėms, kad darbuotojui (-ams) nebūtų pavesta kontroliuoti visų funkcijų siekiant sumažinti klaidų, apgaulių ir kitų neteisėtų veikų riziką. Darbuotojų pareigos ir atsakomybė nustatoma darbuotojų pareigybių aprašymuose;
 - veiklos ir rezultatų peržiūra- periodiškai peržiūrimos veiklos sritys, procesai ir rezultatai, siekiant užtikrinti jų atitiktį centro tikslams ir reikalavimams, vertinama veikla teisėtumo, ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu, palyginami ataskaitinio laikotarpio veiklos rezultatai su planuotais ir (arba) praėjusio ataskaitinio laikotarpio veiklos rezultatais;
 - veiklos priežiūra- prižiūrima centro veikla (užduočių skyrimas, peržiūra ir tvirtinimas), kad kiekvienam darbuotojui būtų aiškiai nustatytos jo pareigos ir atsakomybė, sistemingai prižiūrimas kiekvieno darbuotojo darbas;
 - finansų kontrolė (išankstinė, einamoji ir paskesnė)- procesas, kurio metu užtikrinama, kad centro turto valdymas, naudojimas, apsauga ir disponavimas juo, sutartiniai įsipareigojimai tretiesiems asmenims atitiktų teisėtumo bei patikimo finansų valdymo, grindžiamo ekonomiškumu, efektyvumu ir rezultatyvumu, principus.
 - technologijų naudojimas- parenkama ir tobulinama technologijų veikla. Centre įdiegtos ir palaikomos patikimos informacinių technologijų sistemos, užtikrinama saugi ir nenutrūkstama šių sistemų veikla.
 - politikų ir procedūrų taikymas- kontrolės veikla įgyvendinama taikant atitinkamas centro politikas ir procedūras. Vidaus kontrolė reglamentuojama nustatant centro tikslus, organizacinę struktūrą, veiklos sritis ir vidaus kontrolės procedūras.

VIII SKYRIUS

INFORMAVIMAS IR KOMUNIKACIJA

19. Informavimas ir komunikacija- su vidaus kontrole susijusios aktualijos, išsamios, patikimos ir teisingos informacijos gavimas ir teikimas laiku vidaus ir išorės informacijos vartotojams.
20. Informavimą ir komunikaciją apibūdina šie principai:
- informacijos naudojimas- centras gauna, rengia ir naudoja aktualią, išsamią, patikimą ir teisingą informaciją, atitinkančią jai nustatytus reikalavimus ir palaikančią vidaus kontrolės veikimą;
 - vidaus komunikacija- nenutrūkstamas informacijos perdavimas centre, apimantis visas centro veiklos sritis ir organizacinę struktūrą. Tiek centro direktorius, tiek darbuotojai turi būti informuoti apie veiklos rezultatus, pokyčius, riziką ir vidaus kontrolės veikimą. Vidaus informacijos vartotojai turi tarpusavyje keistis informacija:
 - vidaus komunikacija įstaigoje vyksta bendraujant gyvai, elektroniniu paštu, telefonu, esant poreikiui rengiami susirinkimai;
 - centre tinkamai įgyvendinamas reguliarus centro darbuotojų informavimas ir konsultavimas, vadovaujanti Lietuvos Respublikos darbo kodekso trečiojo skirsnio nuostatomis;
 - išorės komunikacija- informacijos perdavimas išorės informacijos vartotojams ir informacijos gavimas iš jų naudojant centre įdiegtas komunikacijos priemones:
 - centro vieši pranešimai skelbiami centro interneto svetainėje.

IX SKYRIUS

STEBĖSENA

21. Stebėseną- nuolatinis ir (arba) periodinis stebėjimas ir vertinimas, kai analizuojama, ar vidaus kontrolė centre įgyvendinama pagal Politiką ir ar ji atitinka pasikeitusias veiklos sąlygas.
22. Stebėseną apibūdina šie principai:
- nuolatinė stebėseną ir (ar) periodiniai vertinimai- atliekama reguliari centro valdymo ir priežiūros veikla ir (ar) atskiri vertinimai, siekiant nustatyti, ar vidaus kontrolė centre įgyvendinama pagal šią Politiką ir ar ji atitinka pasikeitusias veiklos sąlygas:
 - nuolatinė stebėseną- integruota į kasdieninę centro veiklą ir atliekama darbuotojams vykdant reguliarią (atitinkamų centro veiklos sričių) valdymo ir priežiūros veiklą bei kitus veiksmus pagal pavestas funkcijas (atliekant savo pareigas);
 - periodiniai vertinimai- jų apimtį ir dažnumą lemia centro rizikos vertinimas ir nuolatinės stebėsenos rezultatai (nustačius tam tikrus veiklos trūkumus).
 - trūkumų vertinimas ir pranešimas apie juos- apie vidaus kontrolės trūkumus centre, nustatytus nuolatinės stebėsenos ir (ar) periodinių vertinimų metu, turi būti informuotas centro direktorius kiti sprendimus priimančias darbuotojai.

X SKYRIUS

VIDAUS KONTROLĖS DALYVIAI IR JŲ KOMPETENCIJA

23. Centro vidaus kontrolės dalyviai: centro direktorius ir centro vadovaujantis pareigas einantys darbuotojai:

- centro direktorius, siekdamas strateginio planavimo dokumentuose centrui nustatytų tikslų, užtikrina vidaus kontrolės sukūrimą centre, jos įgyvendinimą ir tobulinimą;
 - centro darbuotojai, vykdantys reguliarią centro veiklos sričių valdymo ir priežiūros veiklą pagal pavestas funkcijas (atlikdami nuolatinę stebėseną), prižiūri vidaus kontrolės įgyvendinimą centre ir jos atitiktį šiai Politikai bei teikia centro direktoriui informaciją apie vidaus kontrolės ir rizikos valdymą, Politikos įgyvendinimo trūkumus ir rizikos veiksnius.
24. Vidaus kontrolės dalyvių pareigos ir atsakomybė nustatytos centro darbuotojų pareigybių aprašymuose ir kituose centro vidiniuose teisės aktuose.
25. Centro direktorius prižiūri vidaus kontrolės veikimą centre.

XI SKYRIUS

VIDAUS KONTROLĖS ANALIZĖ IR VERTINIMAS

26. Centro direktorius užtikrina, kad kiekvienais metais atsižvelgiant į vidaus kontrolės stebėsenos rezultatus būtų atliekama vidaus kontrolės analizė, apimanti visus vidaus kontrolės elementus, kurios metu būtų įvertinami centro veiklos trūkumai, pokyčiai, atitiktis nustatytiems reikalavimams (ar vidaus kontrolė įgyvendinama pagal Politiką ir ar ji atitinka pasikeitusias veiklos sąlygas), vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekančių darbuotojų pateikta informacija, vidaus ir kitų auditų bei vertinimų rezultatai ir numatomos vidaus kontrolės tobulinimo priemonės.
27. Vidaus kontrolė vertinama:
- labai gerai- jei visa rizika yra nustatyta ir valdoma, vidaus kontrolės trūkumų nerasta;
 - gerai- jei visa rizika yra nustatyta ir valdoma, bet yra vidaus kontrolės trūkumų, neturinčių neigiamos įtakos centro veiklos rezultatams;
 - patenkinamai- jei visa rizika yra nustatyta, tačiau dėl netinkamo rizikos valdymo yra vidaus kontrolės trūkumų, kurie gali turėti neigiamą įtaką centro veiklos rezultatams;
 - silpnai- jei ne visa rizika yra nustatyta, nevykdomas rizikos valdymas ir vidaus kontrolės trūkumai daro neigiamą įtaką centro veiklos rezultatams.
28. Už vidaus kontrolės centre analizę ir vertinimą atsakingas centro direktorius ar jo paskirtas kitas darbuotojas. Vidaus kontrolės centre analizė ir vertinimas už praėjusius metus atliekamas iki kiekvienų metų kovo 1 d.
29. Vidaus kontrolė nuolat tobulinama, atsižvelgiant į vidaus kontrolės analizės ir vertinimo rezultatus (pateiktas rekomendacijas ir pasiūlymus) bei pritaikoma prie pasikeitusių veiklos sąlygų.

XII SKYRIUS

INFORMACIJOS APIE VIDAUS KONTROLĖS ĮGYVENDINIMĄ TEIKIMAS

Centro direktorius Kretingos rajono savivaldybės prašymu ir jos nurodytu informacijos teikimo terminu teikia informaciją apie vidaus kontrolės centre už praėjusius metus įgyvendinimą.

30. Teikiama ši informacija:
- ar centre nustatyta vidaus kontrolės politika ir ar ji veiksminga;

- kaip centre kuriama ir įgyvendinama vidaus kontrolė, atitinkanti vidaus kontrolės principus ir apimanti visus vidaus kontrolės elementus;
 - ar atliekama vidaus kontrolės analizė, apimanti visus vidaus kontrolės elementus, įvertinami centro trūkumai, pokyčiai, atitiktis nustatytiems reikalavimams;
 - ar pašalinti vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekančių darbuotojų ir kitų centro audito vykdytojų nustatyti vidaus kontrolės trūkumai ir jų atsiradimą lemiantys veiksniai;
 - centro vidaus kontrolės vertinimas.
31. Centro direktorius Kretingos rajono savivaldybės nurodytu informacijos teikimo terminu teikia Kretingos rajono savivaldybei, Politikos informaciją apie vidaus kontrolės įgyvendinimą, taip pat paaiškinimus dėl vidaus kontrolės įvertinimo „Patenkamai“ ar „Silpnai“ ir numatytas taikyti vidaus kontrolės tobulinimo priemones.

XIII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

32. Visi už vidaus kontrolę centre atsakingi asmenys privalo laiku ir kokybiškai atlikti savo pareigas, siekti, kad vidaus kontrolė centre būtų veiksminga.
33. Centro darbuotojai, pastebėję šios Politikos pažeidimus, privalo apie juos informuoti centro direktorių.
34. Centro darbuotojai turi teisę teikti centro direktoriui siūlymus dėl Politikos nuostatų tobulinimo.
35. Už šioje Politikoje nustatytų pareigų nesilaikymą, asmenys atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
36. Politika keičiama centro direktoriaus įsakymu.